

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Program GALILEO – úspešné zriadenie Európskeho úradu pre dohľad“

(2006/C 318/34)

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 19. januára 2006 podľa článku 29 ods. 2 vnútorného poriadku rozhodol vypracovať stanovisko z vlastnej na „Program GALILEO – úspešné zriadenie Európskeho úradu pre dohľad“

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 18. júla 2006. Spravodajcom bol pán BUFFETAUT.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 429. plenárnom zasadnutí 13. a 14. septembra 2006 (schôdza z 13. septembra) 200 hlasmi za, 4 hlasmi proti, pričom 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

Európsky hospodársky a sociálny výbor pripisuje veľký význam úspechu programu Galileo. V tomto zmysle zdôrazňuje, že je nevyhnutné, aby obdobie prechodu zo spoločného podniku GALILEO (GJU) na Úrad pre dohľad GALILEO (GSA) prebehlo bez problémov. Preto odporúča:

- vytvoriť plán presunu činností zo spoločného podniku na Úrad pre dohľad potrebný na zabezpečenie jeho právnej istoty;
- vyriešiť z právneho i z praktického hľadiska otázku presunu činností subjektov tretích krajín (Číny a Izraelu) zapojených do spoločného podniku na Úrad pre dohľad;
- zabezpečiť efektívny presun zvyšných prostriedkov zo spoločného podniku na Úrad pre dohľad;
- obmedziť prekryvanie právomocí medzi spoločným podnikom a Úradom pre dohľad do termínu ukončenia činnosti spoločného podniku;
- zaistiť, aby nedošlo k prerušeniu rokovaní o koncesnej zmluve;
- zaručiť medzinárodnú zodpovednosť krajín, ktoré vypúšťajú satelity konštelácie Galileo.

2. Situácia v danej problematike

2.1 Presun činností zo spoločného podniku GALILEO (GJU) na Úrad pre dohľad GALILEO (GSA) musí byť zavŕšený do konca roku 2006. Úspech programu GALILEO v budúcnosti závisí od presunu činností, ktorý by mal prebehnúť za najlepších možných podmienok, tak z právneho a ľudského hľadiska ako i po finančnej a rozpočtovej stránke.

2.2 V rovnakom duchu by sa mala zabezpečiť i nepretržitosť rokovaní o koncesnej zmluve, ktoré zahájil spoločný podnik a v ktorých bude pokračovať Úrad pre dohľad.

2.3 Osobitná pozornosť by mala byť venovaná otázke medzinárodnej zodpovednosti štátov v rámci programu GALILEO, ktorá by mala byť vyriešená v rovnakom termíne ako ukončenie rokovaní o koncesnej zmluve a následné vypustenie satelitov konštelácie GALILEO.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Popis programu GALILEO

3.1.1 GALILEO je veľký, symbolický, vedecko-technický projekt Európskej únie. Systémy satelitnej rádionavigácie sú pre Európu strategickou výzvou, ktorú by nemala zanedbať. Európa sa preto rozhodla financovať a vybudovať svoju vlastnú komplexnú infraštruktúru navigačných satelitov (GNSS) podľa vzoru Spojených štátov a Ruska.

3.1.2 GALILEO umožní v celosvetovom meradle poskytovať služby veľmi presnej a výkonnej satelitnej lokalizácie a podávať ucelené informácie. Program poskytne, pod priamou občianskou kontrolou, nezávislé služby v oblasti navigácie a lokalizácie. Zároveň bude zlučiteľný a interoperabilný s dvomi existujúcimi vojenskými systémami: americkým systémom GPS (Globálnym systémom lokalizácie) a ruským systémom GLONASS. GALILEO bude taktiež poskytovať bezpečné vládne služby prístupné za každých okolností oprávneným používateľom.

3.1.3 Európsky systém bude pozostávať z konštelácie tridsiatich satelitov a pozemných staníc, ktoré sú potrebné k optimálnej prevádzke systému a ktoré by mali byť funkčné na konci roku 2010.

3.1.4 Tento program je vytvorený a podporovaný dvomi hlavnými aktérmi: Európskou úniou zastúpenou Európskou komisiou a Európskou vesmírnou agentúrou (ESA). Európska komisia a ESA zriadili spoločný podnik GALILEO (GJU), ktorého úlohou je dohliadať na program a spravovať finančné prostriedky Európskej únie pridelené na systém Galileo.

3.1.5 Po ukončení overovacej fázy na obežnej dráhe (fáza IOV) bude celý systém prevedený z GJU na Úrad pre dohľad GALILEO (Supervisory Authority – GSA), regulačnú agentúru Spoločenstva, ktorá podpíše koncesnú zmluvu so skupinou súkromných podnikov.

3.1.6 Celkové náklady spojené s vytvorením, vybudovaním a overením programu GALILEO na obežnej dráhe sú odhadované na 1 500 miliónov eur.

3.1.7 GJU v súčasnosti rokuje o koncesnej zmluve s konzorciom európskych podnikov (AENA, ALCATEL, EADS, FINMECCANICA, HISPASAT, IMMARSAT, TELEOP, THALES).

3.1.8 O podmienkach presunu činností z GJU na GSA sa rokuje a je potrebné dohliadať, aby nedošlo k oneskoreniu, ku komplikáciám, poprípade k zdvojeniu nákladov.

3.2 Spoločný podnik GALILEO (GALILEO Joint Undertaking – ďalej len GJU)

3.2.1 Spoločný podnik bol zriadený rozhodnutím Rady Európskej únie a jej nariadením č. 876/2002 z 21. mája 2002 zo zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva a najmä jej článok 171, v ktorom sa uvádza: „Spoločenstvo môže zriadiť spoločné podniky alebo akékoľvek iné štruktúry potrebné na riadne vykonávanie výskumných programov, programov technického rozvoja a demonštračných programov Spoločenstva“. Stanovy GJU sa nachádzajú v prílohe nariadenia.

3.2.2 Členmi GJU sú:

- Európske spoločenstvo zastúpené Komisiou,
- Európska vesmírna agentúra (ESA).

3.2.3 V súlade s článkom 1 stanov, podniky, vrátane podnikov z tretích krajín, sa môžu stať členmi spoločného podniku. Jeho súčasťou je už jeden čínsky orgán (National Remote Sensing Center of China – NRSCC) i jedna izraelská obchodná spoločnosť (MATIMOP). Tieto dva subjekty zasadať v správnej rade a majú hlasovacie právo proporcionálne k svojim príspevkom.

3.2.4 GJU má komplexnú právnu povahu, ktorá je daná zložením jeho správnej rady. Nariadenie uvádza, že spoločný podnik nie je určený na plnenie ekonomických cieľov, no musí byť považovaný za medzinárodný orgán z hľadiska európskych daňových predpisov v oblasti dane z obratu a spotrebnej dane. Komisia sa domnieva, že GJU je po právnej stránke skôr združením ako obchodným podnikom, pretože dostáva len príspevky od svojich členov a neprináša zisk. Belgické daňové úrady (GJU podlieha belgickému právu len v otázkach, ktoré nie

sú upravené spomínaným nariadením) usúdili, že nejde o obchodnú spoločnosť ale o právnickú osobu (ktorá je v zmysle belgického práva chápaná ako združenie).

3.2.5 Kapitál spoločného podniku je rozdelený nasledovne:

— Európska komisia	520 miliónov eur
— ESA	50 miliónov eur
— NRSCC	5 miliónov eur
— MATIMOP	5 miliónov eur

3.2.6 Z dôvodu osobitnej právnej povahy spoločného podniku a vzhľadom na to, že jeho kapitál pozostáva len z príspevkov, Komisia navrhla nahradiť termín „kapitál“ termínom „príspevky“, čo vyžaduje zmenu stanov, ktoré správna rada GJU schválila 2. júna 2006. Európsky dvor audítorov už dávnejšie uviedol, že termín „kapitál“ nie je vhodný, pretože rozpočtová položka, do ktorej GJU spadá, neumožňuje kapitálový vklad.

3.2.7 Hlavnou úlohou GJU je úspešne ukončiť vývojovú fázu programu GALILEO s pomocou verejného i súkromného financovania a zaistiť rozsiahle demonštračné projekty. GJU má taktiež za úlohu vyvíjať výskumné a vývojové činnosti potrebné na úspešné dokončenie vývojovej fázy a na koordináciu národných aktivít v tejto oblasti, spravovať zmluvy v oblasti výskumu uzavreté v súvislosti s rámcovým programom pre výskum a technický rozvoj Európskej komisie (šiesty RPVR).

3.2.8 Riadiacimi orgánmi spoločného podniku sú:

- správna rada,
- poradný výbor,
- riaditeľ.

3.2.9 Rada európskej únie zriadila okrem iného aj dozornú radu a bezpečnostnú radu, ktoré majú za úlohu kontrolovať činnosť spoločného podniku.

3.2.10 GJU bol zriadený 28. mája 2002 (dátum zverejnenia v Úradnom vestníku EÚ) na dobu štyroch rokov, čo zodpovedalo počiatočnej dĺžke vývojovej fázy programu GALILEO. Nariadenie stanovuje, že činnosť GJU môže byť predĺžená až do termínu ukončenia vývojovej fázy, no nedefinuje podmienky tohto predĺženia. Vzhľadom na zriadenie GSA Komisia navrhla ukončiť činnosť GJU 31. decembra 2006. Toto rozhodnutie však vyžaduje zmenu stanov, ktoré sú prílohou nariadenia Rady 876/2002 z 21. mája 2002 a musí sa k nemu vyjadriť i Parlament a EHSV. Po ukončení konzultácie dozornej rady

GJU a riadiaceho výboru GSA pre navigáciu, ktorá bola zahájená 10. marca 2006, správna rada GJU schválila zmenu stanov 2. júna 2006, čo umožnilo Komisii prijať návrh nariadenia upravujúceho stanovy GJU 29. júna 2006. Toto nariadenie v súčasnosti schvaľuje Rada Európskej únie.

3.2.11 Európska únia podpísala s tretími krajinami viacero medzinárodných dohôd (s Čínou, Izraelom, Ukrajinou a inými), pričom ďalšie sú v štádiu rokovania (s Marokom, Kóreou, Ruskou federáciou, Argentínou) s cieľom podporiť široké využívanie satelitných navigačných systémov a umožniť subjektom z tretích krajín zapojiť sa do GJU. Tieto dohody výslovne vylučujú akúkoľvek formu spolupráce týkajúcu sa služieb vyhradených na vládne účely. GJU uzavrel dve technické dohody o spolupráci so subjektami z dvoch krajín (National Remote Sensing Center za Čínu a Matimop za Izrael). V súlade so stanovami GJU, zástupcovia týchto subjektov môžu zasadať v jeho správnej rade.

3.2.12 Likvidácia spoločného podniku je možná v súlade s článkom 21 stanov.

3.3 Úrad pre dohľad GALILEO (ďalej len GSA)

3.3.1 Úrad pre dohľad bol zriadený rozhodnutím Rady Európskej únie a jej nariadením č. 1321/2004 z 12. júla 2004 ako agentúra Spoločenstva s právnou subjektivitou.

3.3.2 Úlohou úradu je zaistiť zastupovanie verejných záujmov týkajúcich sa európskych programov GNSS a byť ich regulačným orgánom.

3.3.3 Úrad plní nasledovné úlohy definované v článku 2 nariadenia:

- spravuje a kontroluje využívanie európskych finančných prostriedkov, ktoré mu boli pridelené v rámci programov GNSS (globálna infraštruktúra satelitnej navigácie),
- uzatvára koncesnú zmluvu s konzorciom, ktoré je poverené uskutočnením fázy rozvoja a fázy prevádzky programu GALILEO,
- preberie dohodu s hospodárskym subjektom povereným prevádzkovaním systému EGNOS („Európska prekryvná služba geostacionárnej navigácie“),

- spravuje frekvencie (koordinácia, právo používať frekvencie, kontakt s koncesionárom),
- zodpovedá za modernizáciu a rozvoj systému,
- zabezpečuje osvedčenie zložiek systému,
- riadi aspekty súvisiace s bezpečnosťou systému.

3.3.4 Je treba zdôrazniť, že GSA bude vlastníkom systému a najmä majetku nadobudnutého držiteľom koncesie a bude mať taktiež za úlohu chrániť a zhodnocovať investície nadobudnuté Spoločenstvom.

3.3.5 Riadiacimi orgánmi GSA sú správna rada (jeden zástupca za každý členský štát a Komisia), bezpečnostná rada a vedecko-technický výbor. Výkonný riaditeľ je poverený zastupovaním a riadením orgánu.

3.4 Právne, technické a finančné aspekty a riziko spojené s prechodom z GJU na GSA

3.4.1 Uskutočnenie prechodu z GJU na GSA

Komisia zatiaľ presne nedefinovala podmienky prechodu a presunu činností z GJU na GSA. Avšak v neoficiálnom dokumente generálneho riaditeľstva Komisie pre energetiku a dopravu ⁽¹⁾ sa uvádza, že by bolo prípadne možné dohodnúť sa na výmene korešpondencie či na Memorande o porozumení medzi oboma orgánmi s cieľom stanoviť podmienky ich spolupráce, zaistiť komplementárnosť činností a vyhnúť sa vzájomnému prekryvaniu právomocí.

3.4.2 V čase spustenia programu GALILEO sa úlohy pridelené obidvom orgánom líšili ich obsahom i časovým harmonogramom implementácie. Dnes sa zdá, že z dôvodu oneskorenia tak vo vývojovej fáze (približne 2 roky) ako i pri zriaďovaní GSA (riaditeľ bol menovaný v máji 2005) je nevyhnutné poveriť GSA, z ekonomických, právnych a technických dôvodov, aby čo najskôr zrušil GJU ⁽²⁾, a to pokiaľ možno ešte pred koncom vývojovej a overovacej fázy. V dôsledku toho je potrebné zaistiť postupný presun činností z GJU na GSA, vrátane činností spojených so spravovaním zmlúv v oblasti výskumu, ktoré GJU uzavrela, a už teraz výrazne zapojiť pracovníkov GSA do rokovaní o koncesnej zmluve, ktorá musí byť podpísaná a spravovaná regulačným orgánom.

⁽¹⁾ Zriadenie Úradu pre dohľad Galileo, Dokument určený na diskusiu na schôdzi Výkonného výboru 24. júna 2004, TREN/E/4/00/bp D 11090 (2004) z 24. júna 2004, str. 1.

⁽²⁾ Pripomeňme, že pôvodný dátum ukončenia činnosti GJU bol stanovený na 28. mája 2006 (pozri vyššie – dĺžka GJU).

3.4.3 Dátum ukončenia činností GJU je naplánovaný na 31. decembra 2006 za predpokladu, že jeho členovia schvália zmenu stanov. Prvý plán prechodu a presunu činností i odborných znalostí GJU, na ktorom sa dohodli riaditelia GJU a GSA, bol predložený dozornej rade a správnej rade GJU vo februári 2006. Tento plán musí byť podrobný a vypracovaný tak, aby prechod prebehol čo najrýchlejšie a za optimálnych podmienok.

3.4.4 Obidva orgány musia počas tohto prechodného obdobia úzko spolupracovať a zasadiť sa o harmonický a hladký presun činností a odborných znalostí. Toto obdobie by malo taktiež umožniť zavedenie GSA do prevádzky s cieľom vyhnúť sa riziku spojeným s nedostatkom personálu v čase, keď budú realizované hlavné aktivity, ktoré majú zaručiť úspech programu.

3.4.5 Jednotlivé kroky musia byť naplánované tak, aby bolo možné ukončiť činnosť GJU koncom decembra 2006 a zahájiť fázu likvidácie začiatkom roku 2007. Spomínaný prechod by mal prebehnúť čo najskôr, aby regulačný orgán mohol stanoviť a zaviesť bezpečnostné pravidlá platné pre GALILEO, určiť pravidlá týkajúce sa práv duševného vlastníctva, koordinovať činnosť a postoje členských štátov v oblasti frekvencií potrebných na využívanie systému GALILEO.

3.4.6 Plán prechodu by mal zahŕňať opatrenia, ktoré by zaručili zladenie činností oboch orgánov a vytvorili by podmienky pre urovanie prípadných nezhôd medzi nimi. Doposiaľ platí, že v prípade problémov s uskutočnením prechodu, riaditeľ Generálneho riaditeľstva pre energetiku a dopravu vykonáva funkciu sprostredkovateľa medzi GJU a GSA.

3.5 Zaručiť právnu istotu prevodu aktív z GJU na GSA prostredníctvom konkrétneho plánu presunu činností

3.5.1 V súčasnom znení nariadenia zriaďujúceho Úrad pre dohľad sa neuvádza, že tento orgán sa bude podieľať na vývoje fáze, ktorou je poverená ESA. V dôsledku toho je treba zmeniť príslušné nariadenie a udeliť túto právomoc Úradu pre dohľad. K zmene nariadenia sa však musí vyjadriť Európsky parlament, zatiaľ čo stanovisko EHSV nie je povinné. Dohoda medzi GJU a GSA by mala zaručiť právnu istotu prevodu aktív z GJU na GSA stanovením konkrétneho plánu presunu činností, ktorý by mal zahŕňať popis úloh jednotlivých orgánov a subjektov, presný popis aktív a pasív, konkrétne podmienky prevodu, časový plán prechodného obdobia, úlohy, ktoré je potrebné splniť, finančné a daňové dôsledky prevodu, atď. O podmienkach prevodu aktív z GJU na GSA by mali rozhodnúť nasledovné orgány: bezpečnostná rada GJU, správna

rada GJU, rada Európskej vesmírnej agentúry, správna rada Úradu pre dohľad GALILEO, Európska komisia, Rada a Európsky parlament.

3.5.2 Taktiež je potrebné upozorniť, že podľa článku 6 stanov GJU, spoločný podnik je vlastníkom hmotného a nehmotného majetku ním vytvoreného alebo naň prevedeného v rámci vývoje fázy programu GALILEO. Napriek tomu, značná časť komponentov nadobudnutých v rámci programu GALILEO, vrátane satelitov, pravdepodobne nie je majetkom GJU ale ESA v rámci programu GalileoSat. Z článku IV prílohy III Dohovoru o ESA vyplýva, že ESA, ktorá koná v mene zúčastnených krajín, je vlastníkom satelitov, vesmírnych systémov a iného majetku vytvoreného v rámci programu ESA ako i zariadení a vybavenia určeného na jeho plnenie. O postúpení vlastníckych práv musí rozhodnúť Rada ESA. Kým Rada ESA nerozhodne o prevode majetku alebo o postúpení užívateľských práv v prospech GJU, vyzerá to, že GJU na ne nemá žiadny nárok. Komisia sa domnieva, že v tomto prípade je možné uplatniť právne predpisy Spoločenstva a po zmene stanov GSA a GJU ako i po zrušení GJU, bude všetok majetok automaticky prevedený na Úrad pre dohľad. ESA a Komisia by si mohli túto skutočnosť interpretovať rozdielnym spôsobom.

3.5.3 V dôsledku toho sa zdá, že táto situácia by mohla vyvolať diskusie o znení článku 7 dohody medzi GJU a GSA, ktorý uvádza, že vlastníkom satelitov a iného hmotného i nehmotného majetku vytvoreného v rámci programu bude ESA v mene GJU.

3.5.4 Je pravda, že pojem „v mene niekoho“ si ESA vysvetľuje na základe znenia článku IV prílohy III Dohovoru o ESA. V danom kontexte tento výraz znamená, že ESA si osvojí výsledky vývoja uskutočnené v mene krajín podieľajúcich sa na príslušnom programe ESA. Zúčastnené krajiny môžu požiadať agentúru o užívateľské právo na výsledky v závislosti od preukázaných potrieb (využitie na komerčné účely, vedecké účely, atď).

3.5.5 Zdá sa, že tento postoj je potvrdený vo Vyhlásení programu GalileoSat (článok 12), na základe ktorého ESA je vlastníkom všetkého hmotného i nehmotného majetku programu GalileoSat.

3.5.6 Avšak pokiaľ ide o EGNOS, ESA je len vlastníkom hmotného majetku v mene krajín podieľajúcich sa na programe, zatiaľ čo právo duševného vlastníctva je aj naďalej majetkom zmluvných strán ESA v súlade s pravidlami agentúry.

3.5.7 Vzhľadom na túto skutočnosť, výraz „nadobudnuté ESA v mene GJU“ si ESA vysvetľuje ako „nadobudnuté ESA v záujme GJU“.

3.5.8 Z diskusií každopádne nevyplýva, že by ESA bola proti prevodu aktív na GJU či na GSA. Avšak ESA oznámila, že na uskutočnenie prevodu je potrebné povolenie Rady ESA (prijaté jednoduchou väčšinou) a taktiež je nutné stanoviť podmienky prevodu. ESA uprednostňuje z daňových dôvodov skôr priamy prevod z ESA na GSA, keďže v tomto prípade by subjekty tretích krajín, ktoré majú podiel v kapitále GJU, nemali nárok na majetok, ktorého vlastnícke právo ESA prevádza. Tento majetok by nespadal do dedičstva GJU a nepodliehal by podmienkam jeho likvidácie.

3.5.9 Osobitné prípady týkajúce sa majetku a práv duševného vlastníctva vytvorených subjektami tretích krajín upravujú medzinárodné dohody, ktoré boli uzavreté na jednej strane medzi Európskou úniou a tretími krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ, a na druhej strane medzi subjektami tretích krajín a GJU⁽³⁾.

3.5.10 Avšak v nariadení GSA nie je pochýb o tom, že Úrad pre dohľad je vlastníkom všetkého hmotného i nehmotného majetku, ktorý naň bol prevedený z GJU na konci vývojovej fázy ako i majetku, ktorý bol vytvorený a zveľadený držiteľom koncesie vo fáze rozvoja a prevádzky. Nariadenie GSA ustanovuje, že podmienky prevodu vlastníckych práv v súvislosti s GJU budú stanovené v priebehu likvidačného konania podľa článku 21 stanov GJU. Úrad pre dohľad je vlastníkom všetkého hmotného i nehmotného majetku EGNOS, na ktorý sa vzťahuje dohoda s investormi EGNOS o podmienkach prevodu vlastníckych práv k všetkým zariadeniam a vybaveniu EGNOS alebo k ich častiam z ESA. Podľa názoru Komisie z uvedeného vyplýva, že žiadny prevod z GSA na ESA by nebol potrebný, pretože všetok hmotný i nehmotný majetok patrí GJU (na rozdiel od súčasnej interpretácie ESA, ktorá vychádza z dohovoru a z vyhlásenia o programe).

3.5.11 Pomedzi právnymi úkonmi, ktoré je treba vykonať, je vhodné uviesť nasledovné:

- zmeniť stanovy GJU a predĺžiť tak jeho činnosť do 31. decembra 2006, ukončiť k tomuto dátumu činnosť GJU,

⁽³⁾ Účasť tretích krajín, ktoré nie sú členmi EÚ, na programe Galileo upravujú medzinárodné dohody, ktoré vyjedнала a uzavrela EÚ v mene členských štátov, pričom rokovania o ustanoveniach viedla Európska komisia konajúca s poverením Rady. Prvá dohoda bola podpísaná s Čínou v októbri 2003 a v súčasnosti ju členské štáty ratifikujú. Tieto dohody vyzývajú tretie krajiny, aby menovali jedného zástupcu, ktorý bude prispievať do kapitálu (pozri vyššie – medzinárodná spolupráca).

dokončiť presun činností z GJU na GSA a naplánovať fázu likvidácie, ktorej dĺžka zatiaľ nie je určená,

- zmeniť nariadenie GSA tak, aby mohol vykonávať úlohy, ktoré sú naň prevedené z GJU, ako napríklad spravovanie vývojovej a overovacej fázy na obežnej dráhe, riadenie aktivít európskych rámcových programov pre výskum a rozvoj, monitorovanie či riadenie technického vývoja operačného systému⁽⁴⁾.

3.6 Plán presunu činností tretích krajín z GJU na GSA

O presune činností subjektov tretích krajín prostredníctvom uzatvorenia dodatkov o prevode medzi GSA, GJU a príslušnými subjektami sa musí začať urýchlene rokovať. So spomínanými subjektami je potrebné nadviazať kontakty, ktoré by umožnili zistiť ich názor na zrušenie GJU ako i na ich budúce postavenie a úlohu v rámci GSA. V súlade s ustanoveniami nariadenia o zriadení GSA, tretie krajiny a najmä tie, ktoré sa podieľali na predchádzajúcich fázach programu, by mali mať možnosť zapojiť sa do GSA za predpokladu, že uzavrujú dohodu so Spoločenstvom. Táto dohoda by mala upresniť nielen povahu, rozsah a podmienky účasti týchto krajín na prácach orgánu, ale aj ustanovenia týkajúce sa ich účasti na aktivitách orgánu, vrátane ustanovení o finančných príspevkoch a ľudských zdrojoch. Zdá sa, že reakcia subjektov tretích krajín na rozhodnutie o zrušení GJU pred dokončením overovacej fázy na obežnej dráhe (fáza IOV – In Orbit Validation) by mohla závisieť od postavenia, ktoré im bude pridelené v GSA. Z dôvodu ukončenia činnosti GJU, NRSCC a MATIMOP by mohli požadovať vrátenie časti vloženého vkladu. Počas rokovaní sa bude bezpochyby diskutovať i o možnej účasti tretích krajín v správnej rade. Prvé diskusie na túto tému v inštitúciách Spoločenstva poukazujú na rozdielnosť názorov členských štátov. Niektoré z nich nechcú prideliť hlasovacie právo tretím krajinám a ďalšie sa obávajú, že príliš veľká otvorenosť vo vzťahu k tretím krajinám by mohla ohroziť bezpečnosť systému. Avšak všetky členské štáty zastávajú názor, že účasť tretích krajín v správnej rade GSA nesmie v žiadnom prípade spochybniť vedúce postavenie EÚ v príslušnom systéme. Okrem toho, európskym krajinám, ktoré nie sú členmi EÚ (Nórsko a Švajčiarsko), by mohlo byť za určitých podmienok poskytnuté prednostné postavenie. Jedným z riešení by mohlo byť združiť tieto krajiny v osobitnom útvere, ktorý by im umožnil presadzovať ich postoje k rozhodnutiam GSA.

⁽⁴⁾ Komisia vydala na túto tému dva informačné oznamy určené pre členov Správnej rady GJU „Zmena stanov GJU a prechod z JU na GSA“, TREN B5 D(2006) z 18. januára 2006; „Predpokladané zmeny nariadenia GSA a prechod z GJU na GSA“, TREN B5 D(2006) z 19. januára 2006.

3.7 Obmedziť prekryvanie právomocí

3.7.1 Je potrebné vypracovať presný a súvislý časový plán znižovania personálu GJU, naplánovať presun činností tak, aby sa na konci decembra 2006 v podniku nenachádzalo veľa zamestnancov, urobiť bilanciu pracovných zmlúv a vyhnúť sa sporom spojených s ukončením zmlúv, ktoré by mohli zablokovať prevod aktív. Taktiež je potrebné uviesť, že približne 24 osôb by malo pracovať až do dátumu ukončenia rokovaní o koncesnej zmluve, t. j. najneskôr do 31. decembra 2006. Fáza likvidácie GJU by mala prebehnúť po 31. decembri 2006 za účasti zhruba 6 osôb.

3.7.2 Okrem toho je potrebné mať jasnú predstavu o rozbehnutí činnosti GSA a najmä o pláne nábore zamestnancov agentúry, aby bolo možné overiť jeho zlučiteľnosť s plánom presunu činností GJU. Avšak treba si uvedomiť, že GSA musí rešpektovať postupy Spoločenstva a vysporiadať sa s prekážkami pri prijímaní zamestnancov (výška miezd, obmedzenie doby platnosti zmlúv na 3 roky, neexistencia definitívneho sídla agentúry), ktoré brzdia proces zriadenia GSA.

3.8 Finančné a rozpočtové aspekty

3.8.1 Po zrušení GJU je potrebné previesť zvyšné prostriedky (odhadované zhruba na 46 miliónov eur) na GSA. Komisia si želá, aby sa prevod finančných prostriedkov z GJU na GSA uskutočnil hneď ako bude Úrad pre dohľad oprávnený riadiť ukončenie vývojovej fázy. Spoločný podnik by mal v čase ukončenia svojej činnosti mať k dispozícii len tie finančné prostriedky, ktoré budú potrebné na jeho likvidáciu.

3.8.2 Upravený rozpočet GJU na rok 2006 bol navrhovaný o 7 miliónov eur v porovnaní s rozpočtom schváleným v roku 2005, ktorý počítal s jeho zrušením v máji 2006 (namiesto 14 miliónov eur, ktoré GJU pôvodne požadoval a ktoré nezahŕňali presun činností na GSA).

3.8.3 Rozpočet GSA na rok 2006 musí zohľadniť dodatočný nábor zamestnancov v priebehu roku 2006 a musí byť preto navrhovaný. Správna rada prijala 23. januára 2006 nový návrh rozpočtu na rok 2006 v približnej výške 8 miliónov eur (pôvodne plánovaný rozpočet na rok 2006 schválený v roku 2005 bol 5 miliónov eur). Upravený návrh rozpočtu v druhom polroku 2006 postupne prejedná Rada ECOFIN a Európsky parlament. Zvýšenie rozpočtu GSA o navrhovanú sumu je nevyhnutné hlavne preto, aby GSA mohol zamestnať potrebný personál a vykonávať aktivity, ktoré naň boli prevedené.

Konečné úspory z rozpočtu GJU získané vďaka postupnému presunu činností na GSA by mali v podstate pokryť zvýšenie rozpočtu GSA. Táto skutočnosť by mala uistiť poslancov o dobrom využití európskych finančných prostriedkov pri prevode, i keď v praxi rozpočet i finančné prostriedky pochádzajú z rozličných zdrojov.

3.8.4 Náklady spojené s likvidáciou GJU (vrátane nákladov na personál vo fáze likvidácie) ako i finančné a daňové dôsledky prevodu aktív (napríklad DPH, dane z prevodu vlastníctva) musia byť vyčíslené čo najskôr. Nadbytok pri likvidácii GJU by nemal podliehať žiadnemu zdaneniu, pretože belgické úrady, ktoré zaslali GJU doporučený dopis, ho v zmysle belgického práva považujú za právnickú osobu (vo forme združenia) a nie za obchodnú spoločnosť. V prípade, že by značná časť finančných prostriedkov bola prevedená pred likvidáciou, daňové zaťaženie by mohlo byť pomerne nízke. Samozrejme, že o tejto otázke je potrebné diskutovať v predstihu, aby sa predišlo nežiadúcim prevkvapeniam.

3.9 Rokovania o koncesnej zmluve a dokončenie technických aktivít

3.9.1 Upravený rozpočet GJU na rok 2006 umožní pokračovať v rokovaní o koncesnej zmluve, ktoré by mali byť ukončené najneskôr 31. decembra 2006 a podporí presun know-how do GSA i jeho zapojenie do rokovaní podľa toho, ako sa bude postupne rozbiehať jeho činnosť.

3.9.2 Je treba zdôrazniť, že v zápisniciach rôznych kontrolných orgánov GJU a GSA bolo uvedené, že ak sa rokovania neukončia do 31. decembra 2006, za ich vedenie bude od 1. januára 2007 zodpovedný GSA.

3.9.3 GJU bude musieť taktiež zaviesť postup alebo akčný plán, ktorý mu umožní splniť technické úlohy a dokončiť technickú dokumentáciu pred termínom jeho zrušenia.

3.9.4 Úloha a právomoci ESA vo fáze preberania a overovania systému a následne pri technickom vývoji systému a jeho udržiavaní v prevádzkovom stave po overení musia byť upresnené v rámcovej zmluve, ktorú GSA a ESA uzavru. Skutočnosť, že ESA je v správnej rade GSA len pozorovateľom a nie jej členom, ako je tomu v GJU, jej nedovolí zohrávať aj naďalej takú aktívnu úlohu v rozhodovacom procese. Nariadenia GSA stanovuje, že v prípade potreby by sa mali pri spolupráci s ESA maximálne využiť možnosti vyplývajúce z rámcovej dohody, ktorú s ňou Európske Spoločenstvo uzavrelo 25. novembra 2003 a ESA by mohla byť vyzvaná poskytnúť úradu⁽⁵⁾ technickú

(5) Článok 2 odstavec 2 nariadenia GSA.

a vedeckú podporu. Dohoda medzi Úradom pre dohľad a GSA by mala byť uzavretá v každom prípade do konca roku 2006, aby bolo možné pokryť aktivity na konci vývojovej fázy. Ďalšia dohoda, ktorá by upravovala vzťahy medzi Úradom pre dohľad a ESA po ukončení vývojovej fázy, v priebehu fázy preberania a overovania systému a v prípade potreby i vo fáze prevádzky, by mala byť uzavretá do roku 2008.

4. Doplnujúce informácie: medzinárodná zodpovednosť krajín, ktoré vypustia satelity konštelácie Galileo

4.1 Satelity vypustené vo fáze IOV sú v súčasnosti majetkom ESA (vývoj satelitov v rámci programu ESA GalileoSat) a po ukončení overovacej fázy na obežnej dráhe by mali byť prevedené ako majetok na GSA.

4.2 Na základe Dohody medzi GJU a GSA je ESA zodpovedná za vypustenie prvých satelitov vo fáze IOV a za ich registráciu na úrade Spojených národov (*Office of Outer Space Affairs*) so sídlom vo Viedni. Prvý satelit konštelácie (GIOVE A) bol vypustený v decembri 2005 prevádzkovateľom Starssem z Bajkonuru za pomoci nosnej rakety Sojuz ST.

4.3 V praxi by ESA mala postupovať rovnakým spôsobom ako pri prevode vlastníctva satelitov, ktoré vyvíja pre tretie strany ako napríklad v prípade Meteosat alebo Metopu (prevod z ESA na Eumetsat). Príslušné orgány by mali byť následne upovedomené o prevode vlastníctva satelitov na obežnej dráhe.

4.4 V súlade s ustanoveniami Zmluvy o vesmíre z roku 1967 a Dohovore o medzinárodnej zodpovednosti z roku 1972 je nutné zamyslieť sa nad zodpovednosťou pri vypúšťaní a využívaní satelitov GALILEO na obežnej dráhe.

4.5 „Krajina vypúšťajúca satelity“ je na základe rozličných stanovených kritérií definovaná ako krajina ktorá nesie medzinárodnú zodpovednosť za náhradu škody spôsobenej vesmírnymi objektmi na Zemi alebo na obežnej dráhe. Keďže ESA je vnímaná ako krajina, ktorá „umožňuje vypustenie satelitov“ vo fáze IOV a ktorá uzatvára dohodu o vypustení s prevádzkovateľom, mohla by byť taktiež považovaná za „krajinu vypúšťajúcu satelity“.

4.6 Rovnako by sme si mohli položiť otázku, či Belgicko môže byť považované za krajinu vypúšťajúcu satelity, vzhľadom na to, že GJU, ktorý je vo veľkej miere zapojený do vývoja a vypúšťania satelitov vo fáze IOV, spadá pod jurisdikciu belgických súdov (sídlo GJU je v Bruseli). V súlade s belgickým vnútroštátnym právom sa zdá, že belgická federácia môže niesť zodpovednosť len za tie vesmírne aktivity, ktoré sa vyvíjajú z jej

územia či s pomocou zariadení, ktoré spadajú do jej vlastníctva, pod jej jurisdikciu či kontrolu (⁶), čo v tomto prípade neplatí. Avšak z pohľadu medzinárodného práva táto otázka nie je vyriešená.

4.7 Po zrušení GJU a po ukončení presunu činností z GJU na GSA sa GSA stane orgánom, v mene ktorého sa budú satelity vypúšťať. Z tohto dôvodu by medzinárodná právnická osoba, za ktorú je považovaný, mohla byť tiež chápaná ako krajina vypúšťajúca satelity. Vzhľadom na vypúšťanie satelitov vo fáze IOV ako i ostatných satelitov konštelácie Galileo vo fáze rozvoja a prevádzky, označenie krajiny EÚ vypúšťajúcej satelity by malo byť preskúmané.

4.8 Vo fáze rozvoja a prevádzky by zodpovednosť mala niesť krajina, v ktorej sa nachádza sídlo prevádzkovateľa zodpovedného za konšteláciu (spoločnosť, ktorá je držiteľom koncesie) a ktorá zároveň umožní vypúšťanie satelitov. V dôsledku toho, že dohoda z 5. decembra 2005 medzi hlavnými zmluvnými stranami ustanovila sídlo držiteľa koncesie vo Francúzsku (Toulouse), zodpovednosť v tejto veci by mohla pripadnúť Francúzsku.

4.9 Za krajinu vypustenia satelitov bude považovaná tak krajina pod ktorej jurisdikciou sa nachádza prevádzkovateľ poverený vypustením, ako aj krajina, ktorej územie alebo zariadenia boli použité. Krajina, pod jurisdikciou ktorej sa nachádza prevádzkovateľ vypúšťajúci satelity, bude považovaná za krajinu, ktorá vypustí satelity, poprípade za krajinu, ktorej územie alebo zariadenia sú na tento účel použité. V prípade, že vybraným prevádzkovateľom bude francúzska spoločnosť Arianespace, Francúzsko by mohlo byť považované za krajinu vypúšťajúcu satelity.

4.10 Vzhľadom na zapojenie viacerých krajín vypúšťajúcich satelity je potrebné ujasniť vzťahy medzi jednotlivými subjektami z hľadiska zodpovednosti a zdieľania rizika v rámci krajín, ktoré vypúšťajú satelity v prípade škody spôsobenej pri vypúšťaní alebo prevádzke satelitov.

4.11 V tejto súvislosti je treba poznamenať, že jedna dohoda medzi ESA a Francúzskom už existuje (dohoda o vesmírnom centre na Guyane). Táto dohoda obsahuje ustanovenia o medzinárodnej zodpovednosti, najmä v prípade vypúšťania satelitov z Arianespace a mala by sa vzťahovať aj na program Galileo. Otázka týkajúca sa medzinárodnej zodpovednosti krajín, ktoré vypúšťajú satelity na obežnú dráhu vo fáze prevádzky zostáva otvorená. Taktiež by bolo vhodné uvažovať o vytvorení dohody ad hoc medzi Francúzskom a ostatnými krajinami, ktoré vypúšťajú satelity (ESA, Belgicko, EÚ).

⁽⁶⁾ Belgický zákon zo 17. septembra 2005 o vypúšťaní, letovej prevádzke a riadení vesmírnych objektov, zverejnený v *Monitore* zo 16. novembra 2005, č. 348. Článok 1 stanovuje: „Uvedený zákon upravuje aktivity spojené s vypúšťaním, letovou prevádzkou a spravovaním vesmírnych objektov, ktoré vykonávajú fyzické alebo právnické osoby v oblastiach, ktoré spadajú pod jurisdikciu a kontrolu belgického štátu, alebo s pomocou zariadení, hnutelného a nehnuteľného majetku, ktorého vlastníkom je belgický štát a ktoré spadajú pod jeho jurisdikciu či jeho kontrolu.“

Referenčné dokumenty

- 1) Rozhodnutie Rady z 19. júla 1999 o účasti Európy na novej generácii služieb satelitnej navigácie – Galileo – fáza definície –(199/C 221/01)
- 2) Rozhodnutie Rady č. 98/434/CE z 18. júna 1998, ÚV L 194 z 10. júla 1998, str. 15
- 3) Nariadenie Rady (ES) č. 876/2002 z 21. mája 2002, ktorým sa zriaďuje Spoločný podnik Galileo (ako i jeho stanovy, ktoré sa nachádzajú v prílohe)
- 4) Bezpečnostné nariadenie Rady – rozhodnutie č. 2001/264/EK z 19. marca 2001 – ÚV L 101 z 11. apríla 2001
- 5) Dohoda medzi spoločným podnikom Galileo (GJU) a ASE – ESA/C(2002)51, rev. 1 z 23. apríla 2002
- 6) Spoločný podnik Galileo a proces rozhodovania – ESA/PB-NAV(2003)20 z 5. septembra 2003
- 7) Nariadenie Rady (ES) č. 1321/2004 z 12. júla 2004 o štruktúrach riadenia európskych programov satelitnej rádiovkej navigácie
- 8) Oznámenie Komisie na tému „vytvorenie rámca pre európske regulačné agentúry“ KOM(2002) 718, konečné znenie, z 11. decembra 2002
- 9) Dohoda medzi EÚ a Čínou z 30. októbra 2003
- 10) Dohoda medzi EÚ a Izraelom z 13. júla 2004
- 11) Dohoda medzi GJU a NRSCC z 9. októbra 2004
- 12) Dohoda medzi GJU a MATIMOP zo 6. septembra 2005
- 13) Dohoda medzi GJU a ESA za NRSCC z 9. októbra 2004
- 14) Dohoda medzi GJU a ESA za MATIMOP z 18. októbra 2005
- 15) Práva a povinnosti nových členov spoločného podniku Galileo – ESA/PB-NAV(2004)18 rev. 2 z 23. júna 2004
- 16) Galileo IPR: Vlastnícke práva a ochrana – ESA/PB-NAV (2004)26 z 23. septembra 2004
- 17) Práva duševného vlastníctva programu Galileo – GJU-EXC-2004-50 z 2. septembra 2004
- 18) Dohoda medzi partnermi o budúcej koncesii programu Galileo, 5. decembra 2005
- 19) Plán presunu činností a know-how z GJU na GSA (GJU-ADB-2005-13 rév, 11. februára 2006)
- 20) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o integrácii programu EGNOS do programu Galileo, KOM (2003), konečné znenie z 19. marca 2003
- 21) Rámcová dohoda medzi ESA a Európskym spoločenstvom podpísaná 25. novembra 2003, ESA/C-M(2004)4
- 22) Stanovisko EHSV o európskom programe satelitnej navigácie (GALILEO) – TEN/077 (12.9.2001)
- 23) Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Rady o vytvorení spoločného podniku Galileo“ (KOM(2001) 336, konečné znenie – 2001/0136 CNS) – TEN/089 (28.11.2001)
- 24) Stanovisko EHSV na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – priebežná správa o výskumnom programe GALILEO na začiatku roku 2004“ (KOM(2004)112, konečné znenie) – TEN/179 (20.6.2004)
- 25) Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a rady týkajúceho sa fázy budovania a implementácie a fázy prevádzky európskeho programu satelitnej rádionavigácie“ (KOM(2004)477, konečné znenie – 2004/0156 COD) – TEN/203 (9.2.2005).

V Bruseli 13. septembra 2006

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Anne-Marie SIGMUND